

AT BEGRIBE TROENS RUM

Refleksioner om kristen tro og tilhørsforhold og
hvordan man videregiver dette til børn

Det er med denne artikel mit mål at forme et tankemæssigt redskab til at forstå og reflektere over kristen tro og tilhørsforhold. Hvordan gøres dette tilhørsforhold hverdagsligt håndgribeligt når ”tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses” (Heb. 11,1)?

Ann Charlotte Nørremark
KPI Akademi, december 2018

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Troens Rum.....	4
Troens rum i fire dimensioner.....	6
Troens rum som idé.....	6
Troens rum som fysisk, konkret sted.....	7
Troens rum som gudgiven og erfaret virkelighed.....	8
At etablere og bebo troens rum.....	8
At give det videre.....	9
Fire roller til inspiration.....	11
Troens rum som idé – lærerrollen.....	12
Troens rum som fysisk, konkret sted – apostelrollen.....	13
Troens rum som gudgiven og erfaret virkelighed – profetrollen.....	14
At etablere og bebo troens rum – evangelistrollen.....	15
Afrunding.....	16
Tekstens forfatter.....	18
Anvendt litteratur.....	18

Indledning

Årets første dag var blæsende. Min nabo, en kvinde sidst i 50'erne, besøgte sin mor i det Nordvestjyske. De gik ud til Vesterhavet og mærkede vindens kræfter. Med glimt i øjet fortæller hun mig om, hvordan hun i blæsevejret mindedes og med kroppen nærmest mærkede sig tilbage i barndommen. Hun føler sig på en særlig måde knyttet til dette sted, et landskab hun igennem mange år har navigeret i, og som har været med til at forme hende til den, hun er.

Vi har alle sammen vores særlige steder, bygninger, rum og (måske hemmelige) hjørner, som har særlig betydning for os livet igennem. Nogle steder og rum er helt vores egne, andre deler vi med andre mennesker.

Steder og rum kan som grundlag for udformning af menneskers personlige identitet sidestilles med andre slags tilhørsforhold såsom køn, etnicitet, alder, profession og slægt. Hjemmet og familien kan her tænkes som en betydningsfuld ramme om barnets identitetsdannelse.

Ordet *identitet* er udledt fra det latinske *identitas*, formet af *idem*, som betyder *den samme*. Heri rummes de to modsatrettede meninger: at være *den samme som sig selv* eller *den samme som visse andre*. Som individer i et samfund og som mennesker i verden er vi livet igennem de samme som os selv, og dermed unikke og forskellige fra alle andre. Samtidig forstår vi os selv i forhold til mennesker, som vi har fællesskab med. Det kan f.eks. være interesser, bolig, slægt, holdninger, madvaner eller tro, vi deler og har til fælles.

Vi er som mennesker skabt til at ligne og have fællesskab med den treenige Gud: "Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os" (1. Mos. 1,27), og "Jeg [Jesus] er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre" (Joh. 15,5). Gud har sendt Helligånden til at leve hos os og i os (Joh. 14, 16-17) og Jesus siger, at han og Faderen vil tage bolig hos den, der elsker ham (Joh. 14, 23). Dette fællesskab mellem Gud og mennesker, bygger på tro og strækker sig i tid ind i evigheden (Joh. 3, 16; Joh. 6, 40; Joh. 6,47).

Men hvordan kan fællesskab med den treenige Gud forstås som et tilhørsforhold, der har betydning for kristnes identitetsdannelse?

Og hvordan kan man som kristne forældre gøre hjemmet og familien til en ramme om dannelse af en kristen identitet hos barnet?

I Det Gamle Testaments fortællinger knyttes israelitternes identitet til den pagt, Gud sluttede med Abraham "Herren viste sig for Abram og sagde: "Jeg vil give dine efterkommere dette land." Der byggede Abram et alter for Herren..." (1. Mos. 12,7). Gud lovede Abraham, at hans efterkommere skulle blive talrige som himlens stjerner og han gav dem et sted, landet Kana'an, som vi i dag kender som Israel.

Når der dengang sluttedes pagt mellem Gud og mennesker, blev det fysisk markeret. Steder blev navngivet, og særlige begivenheder og handlinger kunne på denne måde genfortælles og påmindes igennem generationer. Templet i Jerusalem var jødernes Helligdom; her var Gud på jorden.

Selve templet bestod af forhallen, det Hellige og det Allerhelligste, hvor kun ypperstepræsten måtte træde ind én gang om året. Derudover var der omkring templet hedningernes, kvindernes og mændenes forgårde. Det jødiske folk kunne deltage ved ceremonier og ofringer, mens hedninger måtte forblive bag en lav mur kaldet soreq.

I Det Nye Testamente forkynder apostlen Peter, at Gud ikke gør forskel på nogen, men at han i ethvert folk tager imod den, som frygter ham og øver retfærdighed (Apg. 10, 34-36). Jesus er formidler af en ny pagt (Heb. 9, 15) og "ved Jesu blod har vi altså frimodighed til at gå ind i helligdommen ad den nye, levende vej" (Heb. 10, 19). Troen på, at Jesus blev sendt af Gud for at frelse verden (Joh. 12, 44-47), er altså for alle. Men hvad vil det sige at høre til Gud, være i Jesus og have Helligånden i sig?

Det er med denne artikel mit mål at forme et tankemæssigt redskab til at forstå og reflektere over kristen tro og tilhørsforhold. Hvordan gøres dette tilhørsforhold hverdagsligt håndgribeligt når "tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses" (Heb. 11,1)?

Mine videre refleksioner over kristen tro og tilhørsforhold er koblet til begreber fra det antropologiske forskningsfelt. Da refleksion er målet for denne artikel, tillader jeg mig at hente inspiration fra bibelske begreber, der i andre sammenhænge kan give anledning til andre fortolkninger og betydninger.

Troens Rum

Meget kommunikativt og socialt foregår i dag med løs tilknytning til tid og rum. Man behøver ikke være fysisk til stede for at møde og opleve samvær med andre mennesker. Som en modvægt til denne opfattelse af fællesskab vil jeg ved at definere *Troens Rum* fastholde troen på den levende Gud som noget håndgribeligt. Jeg vil fastholde, at mødet mellem menneske og Gud *finder sted* i nærvær af Gud, når mennesket retter sin opmærksomhed mod ham.

Men kan (levende) tro og (afgrænset) rum overhovedet anvendes i en og samme sætning? Min anvendelse af begrebet *rum* skal ikke forstås som en afgrænsning af Gud, men som en ramme omkring refleksioner knyttet til det at leve som en troende kristen.

Rum kan være afgrænsede og tillægges betydning alt efter funktion. I forskellige rum gælder forskellige regler. For at træde ind i et rum krydses grænser, ofte udgjort af døre, der kan lukkes og åbnes, endog låses. Men man kan også rydde et sted for at skabe rum. Forskellige steder kan have forskellige betydninger for dem, der bebor, anvender, besøger, rydder eller bruger stedet. Når man skaber rum til sig selv eller andre, skaber man plads. Plads til at være, plads til at stedet eller rummet kan udfylde den funktion, man tilsigter det.

Man skaber *rum for* følelser, stemninger, egen og andre menneskers tilstedeværelse. Det er godt at have en plads i fællesskaber med andre. Alle har vi en plads i verden. Man kan vælge at give sin plads til nogen. Man kan også give troen plads, hvorved andet må vige.

Med den engelske betegnelse for plads, *space*, sættes afgrænsningen i et andet lys. Universet, det ydre rum, hvis sorte huller og fjerne galakser vidner om en uendelighed, vi knapt forstår.

Med "troens rum" mener jeg det at skabe plads til at leve i troen. Det være sig tro som følelser og stemninger, der ikke lader sig fysisk begrænse eller afgrænse, eller tro, der udledes på bestemte steder til bestemte tider, måske endda i helt bestemte og lukkede rum.

”Hvor vil du have, at vi skal forberede påskemåltidet”? Han [Jesus] svarede dem: ”Når i kommer ind i byen, vil i møde en mand, som bærer på en vandkrukke. Følg efter ham til det hus, han går ind i, og sig til husets ejer: Mesteren siger til dig: Hvor er der et rum, hvor jeg kan spise påskemåltidet sammen med mine disciple? Så vil han vise jer et stort rum ovenpå med hynder; dér skal I forberede det” (Luk. 22, 7-13). I det anviste rum, indstiftede Jesus nadveren, inden han på korset fuldbragte den nye pagt ved sit blod. ”Gør dette til ihukommelse af mig!” (Luk. 22, 20). Jesus brugte de fysiske rammer omkring måltidet til at skabe rum for et ritual, som stadig den dag i dag bærer den trosstyrkende begivenhed at ihukomme Jesus og menneskers pagt i ham.

Når man vil bede, kan man gå ind i sit kammer og lukke sin dør (Matt. 6,6), og samtidig siger Jesus: ”For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem” (Matt. 18, 20). Tro kan udledes alene med Gud, i fællesskab med andre mennesker, på særlige steder og på steder, man selv gør særlige for og med Gud.

Steder, til hvilke man føler tilhørsforhold, må tilskrives individuel betydning. Ligeså for steder, der har betydning for ens kristne identitet. For én er kirken det sted, hvor opmærksomheden rettes mod Gud, og hans nærvær opleves. For en anden erfares Guds nærvær under bøn og bibellæsning i soveværelset eller ved køkkenbordet. På forskellige steder og i forskellige rum skabes der plads til at rette sin opmærksomhed mod Gud.

Med analytisk inspiration fra den danske antropolog Ida W. Winther vil jeg i det følgende træde et skridt nærmere en mulig opfattelse af troens rum.

Troens rum i fire dimensioner

Winther forsker i 'hjem' som fænomen og har i sin ph.d.-afhandling opstillet følgende kategoriseringer: 'Hjem som idé', 'Hjemmet', 'At føle sig hjemme' og 'At hjemme den'. De fire kategorier skal ikke forstås som skarpt adskilte, men en sondring imellem disse kan være med til skabe overblik og forståelse for, hvad vi forstår ved fænomenet hjem.

Førstnævnte betegner vores forestillinger om, hvad hjem er. *Hjem* er den abstrakte idé, som får indflydelse på, hvordan vi konkret forholder os til, skaber og former vores hjem.

Hjemmet derimod forstås som det konkrete sanselige rum eller sted, hvor hverdagslige rutiner og praksisser finder sted og er dér, hvor hjemmelivet udfoldes.

At føle sig hjemme er derimod en stemning, som ikke forankres ét konkret sted, dog vil hjemligheds-stemning ofte opstå på steder og i rum, som virker genkendelige. Ligeledes er gentagelighed med til, at man føler denne stemning.

Sidstnævnte kategori omhandler det at opøve en taktik til *at (kunne) hjemme den* forskellige steder, som ikke har med ens hjem at gøre. Man skal være i stand til og have lyst og vilje til at etablere en stemning.

For at kunne bruge refleksioner over troens rum som konkrete redskaber i hverdagslivet vil jeg opstille lignende fire kategorier, som uddybes hver for sig. Jeg beskriver disse som *dimensioner*, der på én og samme tid må anskues som fire forskellige, men fuldt og helt overlappende. Med "forskellige" mener jeg muligheden for at kunne fokusere særligt på én dimension, og med "overlappende" mener jeg, at det hele optræder samtidigt som en firedimensional tilstedeværelse og erfaring af tro. Jeg anvender i det følgende denne adskillelse for en dybere beskrivelse af og forståelse for, hvordan tilhørsforhold til konkrete steder, erfaringer, kendskab og følelser på forskellig vis har betydning, når man lever i troen og retter sin opmærksomhed mod Gud.

Troens rum som idé

I denne dimension forstås troens rum som den abstrakte idé, der er bestemmende for den måde, hvorpå vi tror og udlever vores tro. Her er vi forankret i vores historiske samtid, kultur og samfund. Grundlæggende har vi forordningerne fra Gud i form af De Ti Bud,

Bjergprædiken, Jesu lignelser og formaninger, Paulus' breve til de første menigheder mv. Disse er tilgængelige for den enkeltes forståelse og fortolkning.

Samtidig indvirker kirken, menigheder, organisationer og fællesskaber på den enkeltes forståelse og fortolkning af Bibelens ord omkring f.eks. kristen opdragelse, trosoplæring, discipelskab og moral. Troens rum vil styrkes ved at læse og lytte sig til bibelkendskab og ved at læse og lytte til udlægninger af Bibelen, hvad enten det er hos præster og teologer, forkyndere, igennem samtaler, andagtsbøger, podcasts mv.

Dette *troens rum som idé* er altså ikke en fast og afgrænset størrelse, men foranderlig i takt med tilegnelse af bibelsk viden. Jesus formaner os at gøre disciple, hvilket foruden dåben, indebærer dét at lære at holde alt det, som Jesus har befalet sine disciple (Matt. 28, 19-20).

Troens rum som fysisk, konkret sted

I denne dimension kan mennesker gøre disciple og udleve tro i fælles skabte rammer. Disse rammer er med til at skabe fællesskab. Adskillige (hus)kirker og klostre blev i de første århundreder efter kristendommens indførelse bygget i landene omkring Middelhavet. Evangeliet spredtes med apostle, handelsfolk og missionærer, og omkring 1050 var det almindeligt i Danmark at blive døbt, gå i kirke og blive begravet på kristen vis.

Troens rum kan på sin vis afgrænses af kirkerummet, som man fysisk træder ind i og ud af, og som udgør rammer for fejring af dåb, nadver og kristne traditioner som f.eks. jul og påske. I kirkerummet som konkret sanseligt sted opleves, erfares og udleves troen igennem ritualer og gentagelse af praksisser, hvori menneskets opmærksomhed rettes mod Gud.

Det foranderlige i denne dimension er dog, at troens rum som fysisk, konkret sted er mere end kirken. Den udgøres nemlig af alle de steder, hvor troen tildeles en særlig plads og opleves, erfares og udleves igennem genkendelige rutiner og praksisser. Mennesker får individuelle tilhørsforhold til f.eks. bibelcampingpladser, missionshuse, børneklubber, foreninger, studiegrupper, steder i naturen, øvrige bygninger, rum og fællesskaber, der som fysiske og konkrete steder hjælper den enkelte til at rette sin opmærksomhed mod Gud.

Troens rum er altså personligt afgrænset af de steder, hvor den enkelte erfarer Gud og foranderlig på den måde, at nye steder kan få betydning og føjes til livet igennem.

Troens rum som gudgiven og erfaret virkelighed

Mindre fysisk og konkret er den tredje dimension, nemlig *troens rum som gudgiven og erfaret virkelighed*. Troens rum forstås her som den personlige erfaring af Guds nærvær og oplevelsen af, at Gud *er* tilstede. Denne virkelighed er mulig, fordi Gud giver den i dåben, hvor Helligånden modtages som gave (Apg. 2, 38). Denne dimension blev ved Jesu død og opstandelse gjort tilgængelig for mennesker. Forhængen i templet flængedes fra øverst til nederst (Matt 27, 51), Jesus gik én gang for alle ind i det Allerhelligste (Heb 9, 12) og er vejen og sandheden og livet, hvorved mennesket kan komme til Faderen (Joh. 14, 6).

Gud gør op med den gamle pagt, hvor kun indsatte præster kunne ofre i det Hellige og kun ypperstepræsten træde ind i det Allerhelligste én gang om året og frembære et offer for folket (Heb. 9, 1-10). Med denne dimension, som netop ikke lader sig forankre på konkrete steder, formes et personligt rum, som er ligeså virkeligt som f.eks. det fysiske kirkerum. Dette rum kan etableres på alle tider og alle steder, alene og i fællesskab med andre, og erfaringen af Gud vil være individuelt forskelligt oplevet.

På en knirkende køkkenbænk foldes hænderne i tak til Gud for livet og måltidet på bordet, ved sengetid takkes i bønner for dagen og natten lægges i Guds hænder. I en ensom vandring bedes til Jesus om at gå med som et lys i mørket. I tro gøres denne gudgivne virkelighed lige så virkeligt som det, der fysisk kan ses og mærkes. Man føler sig som Guds barn og Jesu discipel.

At etablere og bebo troens rum

Den fjerde dimension peger på handling og omhandler det *at etablere og bebo troens rum*. Begrebet *bebo* henter jeg fra den britiske antropolog Tim Ingold. Han skelner mellem at *bygge (building)* og *bo (dwelling)* i verden. At bygge indebærer et eksternt overblik og et sådant perspektiv fokuserer på, hvordan mennesket bor i en verden, der allerede er tillagt form og betydning. At bebo omhandler derimod det at orientere sig indefra, og mennesket lærer at begå sig i verden gennem deres sansninger og erfaringer af verden.

Den danske antropolog Mark Vacher skelner mellem huset som en genstand og hjemmet som en tilstand. Ved at kunne etablere og bebo troens rum, gøres ”rummet” til en tilstand. Troen er ikke *noget* man træder ind i, tager med sig, praktiserer og lever med, men *noget*

man befinder sig i. Dwelling kan oversættes til bolig og dermed henviser til Jesu ord om at han og Faderen vil tage bolig hos den, der elsker ham (Joh. 14, 23). På engelsk formuleres det som "Make our home with them", altså 'gøre' hjem sammen med.

At etablere og bebo troens rum er *at hjemme den med Gud*, at kunne dvæle i eftertænksomhed, ro og bøn uanset tid og sted. I denne dimension besiddes evnen til at etablere troens rum, uanset hvor man er. Der anvendes taktikker til at udelukke forstyrrende "støj", eftersom troens rum i dette perspektiv er en tilstand, man som troende konstant befinder sig i.

At give det videre

Med missionsbefalingen om at gå hen og gøre alle folkeslagene til Jesu disciple opstår et væsentligt spørgsmål: Hvordan gives dette *troens rum* videre til den, som ikke allerede befinder sig heri? Opdelingen af troens rum i de fire dimensioner muliggør refleksion over, hvilken dimension vi inviterer vores nabo, kollega, ven, bekendte og familiemedlem ind i.

Ved at bruge templet som et billede på de fire dimensioner kan man spørge sig selv, om man helst inviterer til forgården, hvorfra troens rum kan anskues på afstand. Med et eksternt overblik holdes fokus på, hvordan man kan bo (og bygge) i en kristen verden, der allerede er tillagt form og betydning. Kendskab til og lære om Bibelen er solide byggesten. Men man kan overveje at invitere med videre til forhallen, til de særlige steder, hvor man erfarer Gud alene eller sammen med andre troende. Man kan her invitere ind i ritualer og praksisser på steder, hvor man selv oplever at rette sin opmærksomhed mod Gud og give en dybere forståelse af det troens rum, man selv navigerer i.

Det kan for nogle være særligt vært at tale om personlig tro, og der kan opstå usikkerhed i følelsen af manglende kendskab til Bibelens ord. Men i den tredje dimension, troens rum som gudgiven og erfaret virkelighed, kan man ved at dele hverdag og fortællinger fra ens personlige hverdagspraksis med Gud afsløre, hvordan Gud og troen på ham er en del af ens virkelighedsopfattelse. Personlig involvering i andres hverdag, hvor parader og facader falder, og hvor hverdagspraksis og måltider deles, vil være et skridt mod det "Allerhelligste" af ens eget troens rum. Her kan man invitere andre til at dvæle sammen

med sig, bede, lovsynge og *hjemme den* sammen med Gud. Heri kan man sammen udelukke anden ”støj”, bebo og orientere sig i troens rum indefra, som i en tilstand af tro.

For den, som er forælder, er der en særlig opgave i at forme troens rum for og med sit barn. De fleste forældre deler hverdagspraksis og hverdagsliv med deres barn, ’gør’ hjem og ’hjemmer den’ sammen. Alligevel kan det på forskellig vis opleves som en udfordring at dele troens rum med sit barn, der udover at lære Gud at kende skal lære at begå sig som individ i et samfund og som menneske i verden.

Ovenstående refleksioner kan anvendes til at tænke over hvorvidt man faktisk tager sit barn med til konkrete steder, hvor man retter opmærksomheden mod Gud, og om man inviterer sit barn ind i de mere personlige dimensioner af troens rum.

Det er væsentligt at huske, at troen er en gave fra Gud, som også det lille barn besidder. Vi skal ikke bare lære vores børn, vi skal også lære *af* børn. Jesus minder sine disciple om, at hvis de ikke vender om og bliver som børn, kommer de slet ikke ind i Himmeriget. Den, der ydmyger sig og bliver som barnet, er den største i Himmeriget, og den, der tager imod et barn i Jesu navn, tager imod Jesus (Matt. 18, 1-5).

Selvom barnesyndet siden Jesu tid er forandret, og barnet i det nutidige danske samfund har status og rettigheder, er det også for os i dag, i forhold til tro, væsentligt at kunne blive som børn. Det lille barn formår at navigere i et troens rum, hvor Gud *er*. Gud placeres ikke i en kasse og sløres ikke af anden støj. Gud *er*.

Man kan med fordel tænke om det at give troen videre til sit barn, at det er en konkret opgave, som kræver konkrete redskaber. Gud giver barnet troens rum, og som forældre hjælper man barnet til at forme, udforske og navigere heri. Men hvor finder man som forælder disse konkrete redskaber, og hvordan ved man, at man kommer ”hele vejen rundt”?

Jeg vil afrunde denne artikel med en praktisk-teoretisk kobling til de femfoldige tjenester, som Paulus i Efeserbrevets kapitel 4 underviser de troende menigheder i Lilleasien om. Jeg vil ikke gå ind i en dybere teologisk redegørelse heraf, men tillade mig den frihed at bruge begreberne som inspiration. Med afsæt i den analytiske inddeling af troens rum i fire

dimensioner, vil jeg reflektere over og systematisk overskueliggøre, hvordan man som kristen forælder kan gøre hjemmet og familien til en ramme om dannelse af en kristen identitet hos barnet.

Fire roller til inspiration

”Hver enkelt af os har fået nåden givet som gave tilmålt af Kristus” skriver Paulus (Ef. 4, 7) og derefter at ”han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister og andre til at være hyrder og lærere for at udruste de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op...” (Ef. 4, 11-12). Paulus taler om den kristne menighed som ét legeme, der opbygges i kærlighed og holdes sammen, idet hvert enkelt led hjælper til med den styrke, det har fået tilmålt (Ef. 4, 15-16).

På denne måde kan kristen identitet kobles til det at føle sig ens og have fællesskab med andre kristne. Fællesskabet består i sammen at gøre tjeneste og opbygge kirken og en fælles opmærksomhed er rettet mod den, der holder sammen på det hele, nemlig Jesus. Man er forbundet til ham, som druefyldte grene, er forbundet til og finder sin styrke i vintræet. Jesus levede fuldt ud alle fem tjenesteroller og fungerer dermed som rollemodel. Selv bruger han det billede, at han er den gode hyrde og vi hans får (Joh. 10, 11-16).

Det var vinter i Jerusalem, og Jesus gik rundt på tempelpladsen. Det var snart tid til festen for genindvielsen af templet. Jøderne slog ring om Jesus og ville have ham til at sige lige ud om han var Kristus. Jesus svarede dem: ”Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig, og jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd” (Joh. 10, 22-28).

I troens rum rettes opmærksomheden mod hyrden, Jesus. Han er den, der kender, kalder, leder, frelser og har omsorg for mennesker. En voksen, der hjælper barnet til at forme, udforske og navigere i troens rum, må lede barnet til hyrden. Dernæst kan man se mod de øvrige tjenesteroller og på forskellig vis agere i rollen som lærer, apostel, profet og evangelist over for barnet. På denne måde vil man bevæge sig i alle fire dimensioner af troens rum.

Troens rum som idé – lærerrollen

I rollen som lærer må forældren læse og fortælle Bibelens historier for barnet, der herigennem lærer Gud at kende. Barnet skal lære om Guds kærlighed, vilje og plan for mennesker. Igennem Bibelens fortællinger lærer barnet, at Gud er dets himmelske Far og Skaber, og at han har nogle retningslinjer for, hvordan man som menneske holder sig til det, som er sandt. Barnet lærer om kristen moral, og hvad livet sammen med Gud er. Barnet kan spejle sig i og lære fra fortællinger om personer fra Bibelen. Et solidt bibelkendskab bærer barnet med sig videre i livet.

En forælder vil i rollen som lærer ikke bare give information, men også være mentor for barnet og oplære det i discipelskab ved bl.a. at hjælpe det til at forstå Bibelen. Det er nødvendigt at huske på, at det ikke kun er det, man siger, men også det, man gør, børn spejler sig i og lærer af. Man må derfor som forælder leve autentisk, således at barnet oplever overensstemmelse mellem ord og handling. Man er som forælder en myndighed i barnets liv og i formidlingen af Bibelens ord skal man som i alle andre forhold være en sund autoritet.

Det er nødvendigt at kende og respektere barnets grænser og forståelse i forhold til aldersmæssig trosudvikling. Finder man det særligt udfordrende at påtage sig en rolle som lærer, må man følge barnet til andre, som kan videregive bibelkendskab i f.eks. børneklub, kirke eller menighed. Det kan også være øvrige familiemedlemmer, venner eller bekendte, for hvem det falder naturligt at tale med barnet om Bibelen.

Men hvis man som kristen forælder ønsker at gøre hjemmet og familien til en ramme om barnets dannelse af en kristen identitet, er det nødvendigt at forstå sig selv som en kristen

autoritet i forhold til barnet, der spejler sig i, hvordan man som voksen holder alt det, som Jesus har befalet sine disciple.

Troens rum som fysisk, konkret sted – apostelrollen

Apostel betyder *udsending* med den opgave at forkynde det kristne evangelium og grundlægge menigheder. Disciplene spredte sig efter Jesu død og opstandelse ud over hele Romerriget, hvor de startede nye menigheder.

I sine breve til de kristne menigheder omtaler Paulus sine medkristne som brødre og søstre. Han skriver bl.a., at man hver især skal tænke på sin næstes gavn og opbyggelse (Rom. 15,2), vandre i kærlighed (Ef. 5, 3) og tale til hinanden med salmer, hymner og åndelige sange (Ef. 5, 19). Apostlene opbygger rammer for, at mennesker kan udleve troen i fællesskab med hinanden. Ved at grundlægge menigheder gives den kristne muligheden for at opleve sig selv som *den samme som visse andre* og forme sin kristne identitet ud fra et fællesskab med andre, som også ”lever i tro, ikke i det, som kan ses” (2. Kor. 5,8).

I rollen som apostel må man som forælder have fokus på at opbygge rammer, hvori barnet sammen med andre kan navigere i troens rum, udvikle og udleve troen på Jesus. Sammen med barnet må man tage til steder, hvor troen erfares og opleves. Det kan være i børneklubben eller på bibelcamping, i missionshuset, kirken, mindre fællesskaber mv. Steder, hvor børnene oplever Guds tilstedeværelse igennem bøn, bibellæsning, sang og fortælling, og hvor de under trygge rammer kan udforske troen.

Familien kan sagtens udgøre et lille fællesskab, hvor man samtaler om tro, deler åndelig hverdagspraksis såsom bøn og bibellæsning, og hvor barnet netop får erfaringer med at italesætte troen. Det kan også være små gåture i naturen, hvor man som familie retter fokus mod Gud, måske beder en lille bøn på et særligt sted, man selv tildeler betydning. Det kan senere i barnets liv være et sted, han eller hun mindes og vender tilbage til for at opleve sig nær hos Gud.

I rollen som apostel kan man gøre sig tanker om, hvor man gerne vil, at barnet får konkrete hverdagslige rutiner og trosmæssig praksis. Gentagelse skaber vaner, der kan strække sig ind i voksenlivet. Kroppen husker barndommens hårde kirkebænk, smagen af pomfritter på bibelcampingpladsen og sangene fra børneklubben, og når disse steder genbesøges (eller minderne på anden vis vækkes) rettes opmærksomheden mod Gud.

Troens rum som gudgiven og erfaret virkelighed – profetrollen

En profet er en mand eller kvinde, der fremsiger/forkynder noget som talerør for Gud. Profeten lytter til Gud og kan fornemme eller sanse Gud på en særlig måde og undertiden træde et skridt tilbage og danne sig et klart billede af, hvad der foregår i konkrete omstændigheder eller fornemme, hvad mennesker har brug for at høre til trøst og opmuntring som ord fra Gud.

Man kan måske blive usikker ved tanken om som forælder at have denne rolle i forhold til sit barn, men det er relevant i forhold til at lære barnet den dimension af troens rum at kende, som omhandler det at tro på en virkelighed, som ikke er umiddelbar synlig. Det er ikke en forudsætning, at man selv hører Guds stemme eller oplever at have profetisk nådegave. Det vigtige er, at man fremsiger og forkynder Guds ord direkte til sit barn i form af udsagn såsom ”Gud elsker dig” og ”Gud har en plan for dit liv”. Det er vigtigt at støtte sig til Bibelen og være refleksiv omkring barnets alder og forståelse.

For de yngste børn kan Guds ord forkyndes igennem sange, hvor barnet forstår sig selv som en del af Guds virkelighed og lærer at stå i en relation til Gud, f.eks. som Jesu lille lam, at man er kongebarn eller passer perfekt i Guds plan. I rollen som profet minder forældren sit barn om Guds særlige forhold til netop ham eller hende. Ved at lære barnet at bede og tale med Gud udforskes den åndelige erfaring af Gud. For og med barnet formes et personligt rum, som barnet kan lære at etablere andre steder ved f.eks. at bede eller huske på bibelvers. Barnet erfarer trygheden, når det taler med eller kalder på Jesus og lærer, at det er virkeligt, at ”selvom jeg går i mørkets dal, frygter jeg intet ondt, for du er hos mig, din stok og din stav er min trøst” (Sl. 23, 4).

Denne tredje dimension af troens rum kan også etableres og erfares ved hjælp af fysiske ting såsom en Kristuskrans, et lille kors, salmebog, bibel eller andre genstande. I familien kan man øve sig på at fremsige eller forkynde fra Bibelen og tale om personlige erfaringer med Gud, som kan opmuntre og støtte andre i troen. Alt efter barnets alder kan man sammen undersøge, om der er ting, barnet er særlig god til, og som kan være nådegaver fra Gud. Hjemmet kan være den fysiske ramme omkring barnets udforskning af denne dimension af troens rum, og rutiner omkring samtale med Gud skabes i forbindelse med åndelig hverdagspraksis såsom bordbøn, aftenbøn og aftensang.

Jeg mødte en 70-årig kvinde, som stadig huskede hvert et ord af den godnatsang, hendes mor sang specielt for hende, da hun var barn, og som fik hende til at føle sig elsket og tryk. I rollen som profet må man som forælder formidle Guds faderlige kærlighed og omsorg og i takt med barnets alder opmuntre til efterfølgelse og discipelskab. Således vil barnet i sin kristne identitetsdannelse få mulighed for at forstå sig selv som Guds barn og Jesu discipel.

At etablere og bebo troens rum – evangelistrollen

De evangelister, jeg har mødt og husker tydeligst, er dem, hvis ansigt lyser op i smil, når navnet Jesus falder over deres læber. Dem, der forkynder det glade budskab og selv finder deres glæde i Herren. Evangelister, som forkynder for mennesker, som har en anden kulturel baggrund og opfattelse, må først være nysgerrige på de mennesker, de møder.

På samme måde må man som forælder i rollen som evangelist udvise interesse og nysgerrighed over for, hvordan barnet erfarer troen og navigerer i sit troens rum. Dernæst kan man tilpasse forkyndelsen for barnet, så det bliver levende, spændende og nærværende. Det er en del af evangelistens rolle at fortælle barnet, at troen er for alle, og at barnet ikke skal være på en bestemt måde eller tro på en bestemt måde. I rollen som evangelist må man tage tag del i barnets troens rum (i det omfang barnet tillader og inviterer til) og sammen orientere sig indefra, altså tale om tro fra barnets perspektiv.

Stil nysgerrige spørgsmål såsom ”hvordan tror du, Guds hjem ser ud”? og ”hvordan kan man være ven med Jesus, når man ikke kan se ham”? Spørgsmålene skal naturligvis tilpasses barnets alder og refleksionsniveau, men det må også gerne omhandle noget, barnet ikke kan svare på, for at skabe nysgerrighed på noget, man sammen kan undersøge.

Som forælder og som familie kan man sammen finde på måder at tilbede Gud, skabe ritualer og rutiner, således barnet som en naturlig del af hverdagen oplever at etablere troens rum som en stemning, det befinder sig i. Det kan være at læse et andagtsstykke efter aftensmaden, synge sammen på bestemte tidspunkter, tegne, høre musik eller andet der passer godt til dem man er.

I hjemlige rammer må det gerne forbindes med noget hyggeligt og nært, hvor troens rum erfares som noget, man befinder sig i med hele kroppen. Man kan *hjemme den sammen* og

sammen med Gud, når man hopper til glade børnelovsange i stuen, eller når man putter under dynen og læser bibelfortællinger. De samme sange og de samme fortællinger kan i bilen, i campingvognen, i sommerhuset mv. være en hjælp til at etablere troens rum andre steder, og barnet får erfaringer af, at troen følger med, *er der hele tiden*, som en tilstand man befinder sig i. Man behøver ”blot” at udelukke de andre ting, der fanger ens interesse.

Gud har sendt Helligånden til at leve *i os*, og Jesus og Faderen vil tage bolig hos os. I rollen som evangelist kan man som forælder hjælpe barnet på vej til at gøre sig erfaringer af, at ”tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses” (Heb. 11,1).

Afrunding

At være kristen er at høre Jesus til, at kende ham, følge ham og høre hans røst og tro på, at ingen skal rive en ud af hans hånd (Joh. 10, 22-28). Som barn må man gøre sig erfaringer med at tro dette. Hjemmet og familien kan være trygge rammer for barnet at gøre sig erfaringer i, og som forældre kan man støtte og opmuntre sit barn til en kristen identitet, hvor dét at høre Jesus til bliver centralt, og hvor fællesskab med den treenige Gud opleves som en virkelig del af livet.

For at gøre dette fællesskab og tilhørsforhold hverdagsligt håndgribeligt har jeg begrebet *Troens Rum* som et tankemæssigt redskab til at forstå og reflektere over kristen tro. Med *Troens Rum* mener jeg det at skabe plads til at leve i troen, da meget andet i hverdagslivet kan forstyrre og lede opmærksomheden væk fra nærvær med Gud.

Troens rum indeholder flere dimensioner, og troen kan etableres som følelser og stemninger eller udleveres på helt bestemte steder, hvor stedet i sig selv eller genstande hjælper barnet til at rette opmærksomheden mod Gud. Jeg beskriver i denne artikel *Troens Rum* som en tilstand hvori man som kristen navigerer. *Troens Rum* er altså ikke noget man træder ind i eller ud af, men noget man konstant befinder sig i.

Hjemmet kan være en tryk ramme, hvori barnet at gør sig trosmæssige erfaringer. Her kan det være et anvendeligt redskab for forældren at tænke sig ind i rollerne som lærer, apostel, profet og evangelist. Herved guides barnet i alle dimensioner af *Troens Rum*, erfarer fællesskabet med den treenige Gud og oplever sig som Guds barn og Jesu discipel.

I sin identitetsdannelsesproces må barnet også forstå sig selv som individ i et samfund og som menneske i en verden. Ved at navigere i *Troens Rum* sammen med barnet opmuntres det til at lade sin identitet danne som et kristent individ i en verden, hvor det til alle tider og på alle steder kan *hjemme den* med Gud.

Tekstens forfatter

Mit navn er Ann Charlotte Nørremark. Jeg bor i det Østjyske sammen med min mand og mine to drenge på 2 og 4 år. Jeg studerer Pædagogisk Antropologi ved DPU, Aarhus Universitet, hvorfor jeg i artiklen trækker på begreber fra det antropologiske forskningsfelt. Denne artikel om *Troens Rum* er mit første bidrag til, igennem deltagelse i KPI Akademi, at være med til at forme fremtiden for dannelse og formidling i kristent perspektiv.

Anvendt litteratur

Bibelen: Det gamle og Det nye testamente. (2000). København: Det Danske Bibelselskab.

Bille, M. & Sørensen, T.F. (2019). Landskab, arkitektur og hjem. I: Bille, M. & Sørensen, T.F., *Materialitet: en indføring i kultur, identitet og teknologi* (s. 71-92). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Dannesboe, I. (2017). Sted – situerede erfaringer. I: Gulløv, E., Nielsen G.B. & Winther, I.W. (Red.), *Pædagogisk Antropologi. Tilgange og begreber* (s. 213-227). København: Hans Reitzels Forlag.

Nielsen, N.P. (2008/2012). 15. *Alt det, du er skabt til at være.* 16. *Indtag din position.* Hentet fra <http://nielspedernielsen.dk/BreenFemkanten.html>

Thuen, T. (2003). Innledning. I: Thuen, T. (Red.), *Sted og tilhørighet* (s.59-76). Kristiansand, Norge: Høyskoleforlaget. Kulturstudier, Nr. 27.

Winther, I.W. (2004). *Hjem og hjemlighed: en kulturfænomenologisk feltvandring.* København: Danmarks Pædagogiske Universitet, Institut for Pædagogisk Antropologi (ph.d.-afhandling).